

5.6.2024

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:n muuttamisesta, HE 26/2024 vp

Sisäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys ulkomaalaislainsäädännön oleskelulupasääntelyn muutoksista.

Esityksen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin estää maahantulosäännösten kiertäminen. Esityksessä ehdotetaan myös kiellettäväksi turvapaikanhakijoina saapuneiden niin kutsuttu kaistanvaihto työ- tai koulutusperusteisen maahanmuuton puolelle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan myös selkeytettäväksi säännöstä kansainvälistä suojelua ha-
kevan työnteko-oikeuden päättymisestä.

Sääntelyn kiertäminen Esityksessä on kirjoitettu uudelleen ulkomaalaislain oleskeluluvan myöntämisen yleisiä edellytyksiä koskeva 36 § ja lisätty sitä täydentävät alakohdat, joissa täsmennetään luvan epäämisen perusteita. Eri näyttökynnyksiin liittyviä yksityiskohtia on hallituksen esityksessä avattu, mutta työnantajaan liittyvää oleskeluluvan epäämisen sääntelyä tulisi edelleen selkeyttää.

EK pitää tärkeänä estää vilpillisin aikein toimivia työnantajia saamasta palvelukseensa ulkomaalaisia työntekijöitä oleskeluluvan nojalla, mutta kiinnitämme huomiota vilpillisen toiminnan näyttökynnyksen arviointiin.

Nykyisin oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, mikäli on **perustel-
tua aihetta epäillä** työnantajan pyrkivän kiertämään oleskelulupasään-
nöksiä. Lainkohta on melko uusi ja sen soveltamiskäytäntö on vielä va-
kiintumatta. Esityksen mukaan oleskelulupa olisi tällaisessa tilanteessa
jätettävä myöntämättä. Pidämme korotettua näyttökynnystä perustel-
tuna, mutta sen suhde alempaan **aihetta epäillä** -näyttökynnykseen
tulisi tuoda selkeästi esiin.

Poliisin on otettava tutkittavakseen asiat, joissa on **aihetta epäillä** rikos
tapahtuneeksi. Pelkkä väite työnantajan väärinkäytöksistä voi saattaa
asian poliisin tutkittavaksi, mutta pelkän väitteen ei sellaisenaan pidä
olla peruste evätä työntekijän oleskelulupaa.

Työelämä

Mikko Räsänen

20.2.2024

Käytännössä näin on kuitenkin tapahtunut. Sovellettava lainkohta on verrattain uusi. Samalla on tullut esiin toinen ongelma. Se koskee rikostutkinnassa olevan asian samanaikaista tutkimista hallintoviranomaisessa. Vireillä olevaa esitutkintaa koskevat salassapitosäännökset estävät työnantajaa esittämästä esitutkinnassa olevia selvityksiä oleskelulupaviranomaiselle. Tällöin oleskelulupapäätöstä ei pitäisi tehdä ennen esitutinnan valmistumista ja salassapitovelvoitteen päättymistä.

Kaistanvaihtokielto

EK ei kannata kaistavaihtokiellon asettamista turvapaikanhakijoille työhön, opintoihin tai elinkeinonharjoittajaksi. Turvapaikanhakijoiden nopeat työllistymismahdollisuudet Suomessa ovat vähäiset. Sen osoittaa esityksen taulukko s.14. Henkilöt, jotka ovat pystyneet saamaan työn tai opiskelupaikan, ovat osoittaneet, että heillä on muita paremmat mahdollisuudet asettautua Suomeen.

Työnantajien näkökulmasta täytetyt työpaikat ovat usein olleet niitä vaikeimmin täytettäviä työpaikkoja, joihin tekijää ei ole löytynyt. Näiden työllistävien yritysten kannalta on kohtuutonta rajoittaa työhönottomahdollisuuksia tilanteessa, jossa työntekijöitä ei yksinkertaisesti ole saatavilla. Kaikilla työnantajilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia rekrytoida työntekijöitä ulkomailta.

Opiskelijoiksi hakeutuvien turvapaikanhakijoiden määrä on vähäinen. Kaistanvaihtokielto opiskelijaksi rajoittaa tarpeettomasti sopeutumismahdollisuuksia sekä ehkäisee omaehtoista opintojen aloittamista, koska riski opintoihin käytetyn ajan menemisestä hukkaan nousee.

Työnteko-oikeus

Esityksessä selkeytetään turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden päättymisajankohtaa. EK pitää selkeyttämistä kannatettavana. Nykytilanne on hallitsematon. Esitys ei kuitenkaan ratkaise työnantajan tiedonsaanti-mahdollisuuksiin liittyviä ongelmia, vaan tarvitaan jatkotoimia.

Työnantajalla ei ole oikeutta saada tietoa päätöksestä, jolla työnteko-oikeus päättyy. Mikään taho ei myöskään ole velvollinen informoimaan työnantajaa työnteko-oikeuden päättymisestä. Huolellisestikin toimivasta työnantajasta tulee rikoksentekijä, kun työntekijän työnteko-oikeus päättyy eikä työnantaja saa siitä tietoa vaan työnteko jatkuu.

Työnantajalle, joka on ilmoittanut ulkomaalaisen työhönnotosta TE-toimistoon tai joka muutoin on viranomaisen tiedossa, tulisi viran puolesta ilmoittaa tämän työnteko-oikeuden lakkaamisesta tai vähintään, että tätä koskevassa asiassa on annettu päätös. Myös UMA-rekisterin käyttömahdollisuuksia tiedonsaannissa tulisi selvittää.

Tieto siitä, että joku on turvapaikanhakija, on salassa pidettävää. Työnantaja on kuitenkin tämän tiedon saanut jo ottaessaan turvapaikanhakijan töihin ja tarkistaessaan tämän työnteko-oikeuden.